

Kulttuurin merkitys kaupungin identiteetin rakentamisessa

Lähdin miettimään tätä puheenvuoroani siitä lähtökohdasta, MITÄ tai MILLAINEN tämän pohjoisen Kymenlaakson identiteetti on nyt. Tähän otan avuksi reilu viikko sitten Kouvolan Sanomien uutisoiman artikkelin kahden kymenlaaksolaislähtöisen kulttuuri vaikuttajan uudesta työstä. Kyseessä ovat **Harri Virtanen** ja **Pirkka-Pekka Petelius**. Miesten juuret löytyvät Inkeröistä ja Kuusankoskelta. Miehet ovat toteuttaneet tv-draaman 'Kymenlaakson laulu', jonka tapahtumapaikkana on Kouvolan seutu lähiympäristöineen.

Miesten mukaan Kymenlaaksolainen elämäkatsomus ei välttämättä ole kaunis eikä ylevä, mutta ehdottoman rehellinen se on aina. Miesten sanojen mukaan tv-draama ei kuitenkaan taida toimia matkailumainoksena.

Katse kääntyy historiaan. Tv-sarjaa esittelevässä lehtijutussa Petelius ja Virtanen pohtivat sitä, kuinka Kymenlaaksolaiset ihmiset ovat koko ajan joutuneet olemaan selkä isoja asioita vasten, ja (kuten niin monella muullakin alueella) - lähihistoriasta löytyy paljon väkivaltaa.

Toisaalta taas Kymenlaaksolainen huumori on mustaa; synkkää ja lakonista, suoraa ja rehellistä. Synkimmälläkin hetkellä löytyy toivoa, joka puetaan huumoriin. Virtanen löytää laaksokunnan ihmisistä jylhää voimaa. Sellaista, joka syntyy kun kymenlaaksolainen miä en oo mitää -asenne yhdistetään pakon edessä pärjäämiseen.

Tämä yhdistelmä onkin jotain mitä olen pohtinut kerran jos toisenkin. Mielestäni miä en oo mitää -asenne yhdistettynä siihen pakon edessä pärjäämiseen synnyttää mielenkiintoisen uhman ja jopa tietynlaisen ylpeyden. Selviytyjiä ollaan vaikka hammasta purren, mutta varjele jos joku yltyy kehuaan. Se keskustelu ei yleensä kovin pitkälle etene.

Niin – tämäkö se sitten on se kymenlaaksolainen identiteetti? Entä onko uuden Kouvolan yhdistyvillä alueilla **yhteistä** identiteettiä vai onko jokaisella paikkakunnilla omansa? Mene ja tiedä... Vastauksia on varmasti yhtä monta kuin vastaajiakin.

Entä sitten kulttuuri-identiteetti? Mikä on kulttuuria – mikä ei? Jos muistan oikein, taisi olla itse Leo Tolstoi joka on sanonut kulttuurin olevan rakkautta ja liikettä. Eli jos Leoon on uskomisen; kulttuuri on ainakin asioita joita rakastamme sekä kaikkea sitä mikä meissä liikkuu tai missä me liikumme. Joka tapauksessa enemmän on kysymys tunne kuin järkiasioista, VAIKKA eikös ajatuskin liiku? (ainakin silloin tällöin...)

Joka tapauksessa. Alueellisessa kehittämistyössä kulttuurinäkökulma on saanut viime vuosien aikana yhä enemmän huomiota. Alueen kulttuuritoiminnot ja –ilmiöt vahvistavat paikkakunnan kulttuuripääomaa. Mielenkiintoista on, miten paikkakunnan kulttuurielämä ja -festivaalit vaikuttavat kuntien ja kaupunkien kehitykseen ja talouteen. Entä pystyykö alueellisen kulttuuripääoman merkitystä mittaamaan ylipäätään laskennallisesti? Taitaa olla niin, että tuskin pystyy. Painoarvot ovat mitattavissa jotenkin muuten, esim. mitä merkitystä kulttuurilla on alueen ihmisille ja nimenomaan otsikkoni mukaisesti millaista identiteettiä kulttuuri paikkakunnalle tuo (tai luo).

Imatralaislähtöinen **Kimmo Kainulainen** urakoi vuonna 2005 Tampereen yliopistoon väitöskirjansa **Kunta ja kulttuurin talous eli tulkintoja kulttuuripääoman ja festivaalien aluetaloudellisista merkityksistä.**

Kulttuurifestivaalien aluetaloudelliset merkitykset sidotaan kolmeen teoreettiseen keskusteluun;

1. kulttuurifestivaalien tehtävien ja arvojen määrittelyyn
2. symbolitalouden kehitykseen
3. sekä kulttuuritoimintojen alueelliseen keskittymiseen.

Tulosten mukaan kulttuurifestivaalien päämäärien ja kuntien kehittämisen intressit yhdistyvät elämystaloudessa usein toisiinsa. Festivaalit voivat toimia samanaikaisesti sekä kuntien elinkeinopolitiikan välineinä että korkeatasoisten taide-elämysten tarjoajina.

Symbolitaloudessa alueen kulttuuripääoma toimii myös kuntien imagojen rakentajana ja vetovoimatekijänä. Kuntien kulttuuri-ilmapiiri sekä monipuolinen kulttuuritarjonta heijastuvat luovuus- ja elämänlaatudiskurssien mukaan välillisesti esimerkiksi yritysten ja osaavan työvoiman sijaintipäätöksiin. Alueen kulttuuripääoma ei kuitenkaan sellaisenaan houkuttele yrityksiä ja työvoimaa alueille. Pikemminkin kysymys on imagollisesta täydentävyydestä; siitä, että kulttuuri eri muotoineen muodostaa yhden kerrostuman kuntien vetovoimatekijöiden kokonaisuudessa, mikä konkretisoituu esimerkiksi perheiden muuttopäätöksissä ja elinympäristön laatuun liittyvissä seikoissa.

Kulttuuri ja kulttuurifestivaalit vahvistavat pitkällä aikavälillä myös kuntien institutionaalista perustaa.

Tulosten mukaan maaseudun festivaalit ovat heijastuneet asukkaiden kulttuurimyönteiseen ilmapiiriin, lujittaneet kollektiivista identiteettiä sekä vahvistaneet paikallista osaamisen tasoa, joiden myötä kuntiin on vuosien kuluessa kehittynyt uusia kulttuurialojen organisoitumisen muotoja. Kyseistä (oppimis)prosessia kutsutaan tutkimuksessa kulttuuritoimintojen alueelliseksi juurtumiseksi.

Kunta ja kulttuurin talous -tutkimus nostaa esille kulttuuritoimintojen aluetaloudellisten merkitysten kokonaisvaltaisen luonteen, mikä olisi huomioitava esimerkiksi määriteltäessä kulttuuritapahtumien julkisen tuen perusteita tai pohdittaessa vaikkapa kulttuurin asemaa elinkeinopolitiikassa. Tulosten mukaan alueen kulttuuripääoma erilaisine tapahtumineen ja festivaaleineen luo pitkällä aikavälillä kuntiin kehitystä mahdollistavan toimintaympäristön.

Taitaa olla niin, että mitä isommaksi elämän kuviot muuttuvat, sitä enemmän nämä ns. pehmeät arvot elämän vaakakupissa painavat, eli ts. kulttuuripääoman merkitys tulee korostumaan entisestään. Onpa kysymys sitten kaupungin identiteetistä, imagosta tai ylipäätään elämänlaadusta ja alueen vetovoimasta. **Kaupungin kulttuuri-imago vaatii kokonaisvaltaista suunnittelua.** Ja aikaa. Uskallan väittää että tähän ei yhteen lauseeseen kiteytyvää vastausta vielä 1.1.2009 ole.

Luova, avoin, elävä, moniarvoinen ja salliva ilmapiiri tekee kaupungista kiinnostavan, tunnetun ja vetovoimaisen – sekä yksilöille, perheille, yhteisöille, yrityksille jne. Ehkä nyt on oikea hetki kokeilla sen 'mie en oo mitään' asenteen tilalle avointa mieltä ja Positiivista Röyhkeyttä. Nämä taitavat olla ne ensimmäiset konkreettiset toimenpiteet – ainakin yksilötasolla. Mitä muuta konkreettista tarvitaan? Ainakin rohkeaa yhteistyötä. Kulttuurin kentällä työskentelevien on muistutettava itseään siitä, että me emme ole 'toisiltamme pois' vaan ennemminkin voimavara. Ja toisaalta taas, ei kai ole tarkoituskaan lopettaa kaikkea nyt jo olemassa olevaa ja pistää pakkaa kokonaan uusiksi. Uudistuminen ja yhteisen identiteetin etsiminen ei taida tarkoittaa kaiken vanhan, jo toimivan hävittämistä, vaikka sellaista 'pelkoa' tuntuu ilmassa olevankin.

Yksi tärkeä (konkreettinen) asia on myös katseen siirtäminen aidon oikeasti siihen ihan lähelle. Siitäkin jokainen pystyy ottamaan vastuun omalta osaltaan; esim. kymenlaakson historiaan, luontoon, museoihin, teattereihin, konsertteihin, elokuvaan, taidenäyttelyihin tms. tutustuminen. Näiden asioiden merkityksen löytää mielestäni parhaiten niin, että kääntää ajatuksen 'mitäpä jos nämä asiat puuttuisivat meiltä?' Puuttuisi aika paljon henkistä pääomaa!